



STORTINGET

Innst. 53 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:235 S (2022–2023)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Cato Brunvand Ellingsen og Freddy André Øvstegård om å la folk få puste på ferie

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag

1. Stortinget ber regjeringen umiddelbart instruere forvaltningen om å sikre en ubyråkratisk løsning, som ikke krever økonomiske utlegg for enkeltpersoner, for folk som er avhengige av oksygenbehandling på reise til utlandet.
2. Stortinget ber regjeringen undersøke om forvaltningen har innført andre urimelige ordninger der folk må legge ut på vegne av staten i stedet for at det blir gitt direkte refusjoner.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kamzy Gunaratnam, Tove Elise Madland, Even A. Røed og Truls Vasvik, fra Høyre, Sandra Bruflot, Erlend Svandal Bøe og lederen Tone Wilhelmsen Trøen, fra Senterpartiet, Lisa Marie Ness Klungland

og Siv Mossleth, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud og Morten Wold, fra Sosialistisk Venstreparti, Marian Hussein, fra Rødt, Seher Aydar, fra Kristelig Folkeparti, Olaug Vervik Bollestad, og fra Pasientfokus, Irene Ojala, viser til forslag i Dokument 8:235 S (2022–2023) om å la folk få puste på ferie. Statsråd Ingvild Kjerkol har uttalt seg om forslaget i brev til komiteen av 25. mai 2023. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen. Det har ikke vært avholdt høring i saken.

Komiteen merker seg at statsråden peker på at praksisen Helfo har hatt med å utbetale stønad til oksygen på reise til utlandet, til oksygenleverandør basert på faktura, ikke er i tråd med regelverket som er vedtatt av Stortinget. Gjennom korrespondanse mellom Helsedirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet er det etterspurt handlingsrom i regelverket. Fra departementet sin side er det vist til at det finnes muligheter for direkte oppgjør i gjeldende regelverk.

Komiteen viser til at hovedprinsippet i folketrygdloven er at den enkelte må betale for helsetjenester og søke Helfo om å få utgifter refundert. Retten til stønad oppstår når den enkelte dokumenterer sine utgifter.

Komiteen viser til at etter stortingsbehandlingen av Prop. 121 L (2019–2020) Endringer i folketrygdloven (krav til direkte oppgjør), jf. Innst. 72 L (2020–2021), åpner folketrygdloven for rett til direkte oppgjør dersom behandler og tjenesteyter har avtale med Helfo. Komiteen merker seg at effektivisering samt å kunne skape en enklere hverdag for innbyggerne ligger til grunn for lovendringen. Det lovpålagte kravet om avtale om direkte oppgjør omfatter de fleste behandlere og andre som yter tjenester i folketrygdloven kapittel 5.

Komiteen merker seg også at det kan foretas individuelle refusjonsoppgjør med den enkelte pasient. Dette omhandler helsetjenester etter bistandsordningen og stønad til helsetjenester i utlandet. Departementet har lagt til grunn at et krav om direkte oppgjør med behandlere og tjenesteytere i utlandet vil stride mot ikke-diskrimineringsreglene for tjenester og ytelser innenfor EØS. Komiteen viser til at avtaler om direkte oppgjør vil forutsette at behandler og tjenesteyter er forpliktet til å følge norsk helselovgivning. Det blir pekt på i svarbrevet at det vil være vanskelig og ressurskrevende for helseforvaltningen å skulle innføre en ordning med direkte oppgjør.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Senterpartiet, viser til statsrådens svarbrev der det kommer frem at det i dag er muligheter for direkteoppgjør. Det forutsetter imidlertid at behandler og tjenesteyter har avtale med Helfo, jf. Prop. 121 L (2019–2020) Endringer i folketrygdloven (krav til direkte oppgjør), jf. Innst 72 L (2020–2021). Flertallet vil understreke at folketrygdlovens hovedprinsipper er at den enkelte må betale for helsetjenester for deretter å søke Helfo om å få refundert sine utgifter. Retten til stønad oppstår når den enkelte dokumenterer sine utgifter. Flertallet viser til at det lovpålagte kravet om avtale om direkteoppgjør omfatter de fleste behandlere, jf. folketrygdloven kapittel 5. Flertallet viser til at det i dag foretas individuelle refusjonsoppgjør med den enkelte pasient innen noen stønadsområder som ikke omfattes av kravet om direkte oppgjør. Dette gjelder blant annet stønad til helsetjenester i utlandet, både i og utenfor EØS. Videre merker flertallet seg at departementet har lagt til grunn at et krav om direkte oppgjør for behandlere og tjenesteytere i utlandet vil stride mot ikke-diskrimineringsreglene for tjenesteytere innenfor EØS.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Kristelig Folkeparti og Pasientfokus mener dagens refusjonspraksis gjør det svært vanskelig for mange som er avhengige av oksygen å kunne dra til utlandet. Mange av pasientene med lungesykdommer er uføre eller pensjonister, og for flere av disse vil det være svært vanskelig å dekke kostnadene for oksygenbehandling, som kan koste flere tusen kroner. Disse medlemmer viser til at denne endringen i praksis har ført til at mange ikke lenger kan reise til utlandet dersom en er avhengig av oksygenbehandling.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til statsrådens svarbrev der hun sier at Helsedirektoratet har presisert at gjeldende regelverk ikke er til hinder for å inngå avtaler om direkte oppgjør med norske oksygenleverandører, og at Helsedirekto-

ratet derfor skal sette i gang en prosess med å få på plass avtaler med disse leverandørene. Det mener disse medlemmer er veldig bra, men det er likevel verdt å merke seg at dette har tatt veldig lang tid. Representanten Bård Hoksrud fra Fremskrittspartiet stilte statsråden spørsmål om dette allerede i mars 2022. Halvannet år senere har man fortsatt ikke funnet en løsning. Disse medlemmer mener derfor det er på høy tid at det kommer på plass en løsning.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus mener det er positivt at statsråden anerkjenner problemet for personer som er avhengige av oksygen for å reise på ferie, og at det nå er en prosess for å få på plass en løsning. Disse medlemmer mener imidlertid det er nødvendig å sikre en løsning raskt, og merker seg at dette er en problemstilling som har vært kjent lenge. Nå nærmer julehøytiden seg, og det kan ikke være slik at folk som har planlagt juleferie i utlandet, må avstå fordi de ikke har råd til store kontantutlegg midt i en dyrtid. Dersom det er behov for en midlertidig løsning i påvente av at Helfo får på plass nødvendige avtaler, forutsetter disse medlemmer at det kommer på plass snarest.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, i påvente av en mer langsiktig løsning, instruere forvaltningen om at det umiddelbart blir sikret en ubyråkratisk løsning som ikke krever økonomiske utlegg for enkeltpersoner som er avhengige av oksygenbehandling på reise til utlandet.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus merker seg at statsråden presiserer at det innenfor dagens regelverk er mulig å legge til rette for at ikke enkeltpersoner må komme med unødig store utlegg. Disse medlemmer vil understreke at dette er en tolkning som også kan innføres på flere felt, og mener det bør gjøres en undersøkelse av om det er flere områder der helseforvaltningen på eget initiativ har innført en strengere praksis enn tidligere. Disse medlemmer mener det også bør gjøres en gjennomgang og se om det er områder som trenger lov- eller forskriftsendringer for å sikre at enkeltpersoner ikke blir rammet med unødvendig og svært belastende engangsbeløp, i stedet for at det løses med direkte oppgjør.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen undersøke om forvaltningen på andre områder har strammet inn praksis der folk må legge ut på vegne av staten i stedet for at det gjøres gjennom direkte oppgjør, og instruere forvaltningen om å starte nødvendige prosesser for å sikre at flest mulig får mulighet til å benytte seg av ordninger med direkte oppgjør.»

«Stortinget ber regjeringen undersøke om det er nødvendig med lov- eller forskriftsendring for å sikre at det ikke er urimelige utslag av dagens regelverk som rammer enkeltpersoner hardt, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag til endring.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Pasientfokus:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen, i påvente av en mer langsiktig løsning, instruere forvaltningen om at det umiddelbart blir sikret en ubyråkratisk løsning som ikke krever økonomiske utlegg for enkeltpersoner som er avhengige av oksygenbehandling på reise til utlandet.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen undersøke om forvaltningen på andre områder har strammet inn praksis der

folk må legge ut på vegne av staten i stedet for at det gjøres gjennom direkte oppgjør, og instruere forvaltningen om å starte nødvendige prosesser for å sikre at flest mulig får mulighet til å benytte seg av ordninger med direkte oppgjør.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen undersøke om det er nødvendig med lov- eller forskriftsendring for å sikre at det ikke er urimelige utslag av dagens regelverk som rammer enkeltpersoner hardt, og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag til endring.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:235 S (2022–2023) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Cato Brunvand Ellingsen og Freddy André Øvstegård om å la folk få puste på ferie – vedtas ikke.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 14. november 2023

Tone Wilhelmsen Trøen

leder

Tove Elise Madland

ordfører



DET KONGELIGE
HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENT

Statsråden

Helse- og omsorgskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref
2023/2199

Vår ref
23/2078-

Dato
25. mai 2023

Dokument 8:235 S (2022-2023) Representantforslag om å la folk få puste på ferie

Jeg viser til brev fra Stortingets helse- og omsorgskomiteé av 11. mai 2023, der jeg blir bedt om å uttale meg til representantforslag fra Cato Brunvand Ellingsen og Freddy André Øvstegård om å la folk få puste på ferie.

Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen umiddelbart instruere forvaltningen om å sikre en ubyråkratisk løsning, som ikke krever økonomiske utlegg for enkeltpersoner, for folk som er avhengige av oksygenbehandling på reise til utlandet.*
- 2. Stortinget ber regjeringen undersøke om forvaltningen har innført andre urimelige ordninger der folk må legge ut på vegne av staten i stedet for at det blir gitt direkte refusjoner.*

Svar:

Jeg vil understreke at den praksisen som Helfo har hatt med å utbetale stønad til oksygen på reise til utlandet, direkte til oksygenleverandøren basert på faktura, ikke har vært i tråd med gjeldende regelverk som er vedtatt av Stortinget. Helfo har derfor nå avviklet denne praksisen. Helsedirektoratet har i den forbindelse henvendt seg til Helse- og omsorgsdepartementet med spørsmål om hvilket handlingsrom det er for å inngå avtaler om direkte

oppgjør med behandlere og tjenesteytere innen dette stønadsområdet. Departementet har i dialogen med Helsedirektoratet presisert at gjeldende regelverk ikke er til hinder for å inngå avtaler om direkte oppgjør med norske oksygenleverandører.

Jeg har stor forståelse for at den situasjonen som har oppstått, har vært en belastning for pasientene. Jeg har imidlertid vært opptatt av å sikre at praksis er i tråd med det lovverket som Stortinget har vedtatt. Jeg er derfor glad for at Helsedirektoratet nå opplyser at de vil sette i gang en prosess med å få på plass avtaler med disse leverandørene, slik at enkeltpersoner slipper å legge ut i forkant.

Stortinget har bestemt at folketrygdlovens hovedprinsipp er at den enkelte må betale for helsetjenester for deretter å søke Helfo om å få utgiftene refundert. Retten til stønad oppstår først når den enkelte kan dokumentere å ha hatt utgifter. Stønad skal som hovedregel utbetales til den som har rett til stønaden. Det er derfor ikke riktig å hevde at det er helseforvaltningen som har innført en ordning med at den enkelte selv må legge ut og deretter søke refusjon, slik representantene synes å legge til grunn.

Som nevnt, åpner folketrygdloven for at behandlere og tjenesteytere kan få rett til direkte oppgjør såfremt de har avtale med Helfo. Fra 1. januar 2021 er det i tillegg lovfestet som et vilkår for rett til stønad, at behandler og tjenesteyter har avtale om direkte oppgjør, jf. Prop. 121 L (2019-2020) *Endringer i folketrygdloven (krav til direkte oppgjør)*. Formålet med lovendringen har vært å øke bruken av IKT for å effektivisere forvaltningen og skape en enklere hverdag for innbyggerne, blant annet gjennom å stille krav om digital innsending av direkte oppgjør. Det lovpålagte kravet om avtale om direkte oppgjør omfatter de fleste behandlere og andre som yter tjenester som nevnt i folketrygdloven kapittel 5. Dette gjelder for fastleger og private avtalespesialister, private laboratorie- og røntgenvirksomheter, tannleger og tannpleiere, psykologer, fysioterapeuter, kiropraktorer, logoped og audiopedagoger, jordmødre, apotek og bandasjister.

Innen noen stønadsområder som ikke er omfattet av kravet om direkte oppgjør, foretas det i hovedsak fortsatt individuelle refusjonsoppgjør med den enkelte pasient. Dette gjelder særlig dekning av utgifter til enkelte helsetjenester etter bidragsordningen, og stønad til helse-tjenester i utlandet. Når det gjelder behandlere og tjenesteytere i utlandet, har departementet lagt til grunn at et krav om direkte oppgjør vil stride mot ikke-diskrimineringsreglene for tjenesteytere innenfor EØS. Det er heller ikke praktisk mulig å knytte utenlandske behandlere og tjenesteytere til de tekniske oppgjørsløsningene på en sikker og effektiv måte. Avtaler om direkte oppgjør forutsetter videre at behandler og tjenesteyter er forpliktet til å følge norsk helselovgivning, som i liten grad gjelder i utlandet. Helfos mulighet til å kontrollere utenlandske aktørers etterlevelse av plikter etter avtalene kan derfor bli svekket. Praktisk sett ville det også vært svært vanskelig og ressurskrevende for helseforvaltningen å skulle innføre en ordning med direkte oppgjør for det potensielt enorme antall behandlere og tjenesteytere i utlandet.

På denne bakgrunn ser jeg ikke behov for å utvide kravet om direkte oppgjør til å omfatte

andre stønadsområder eller behandlere og tjenesteytere, enn de som allerede i dag er omfattet.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, reading "Ingvild Kjerkol". The signature is written in a cursive, flowing style.

Ingvild Kjerkol

